

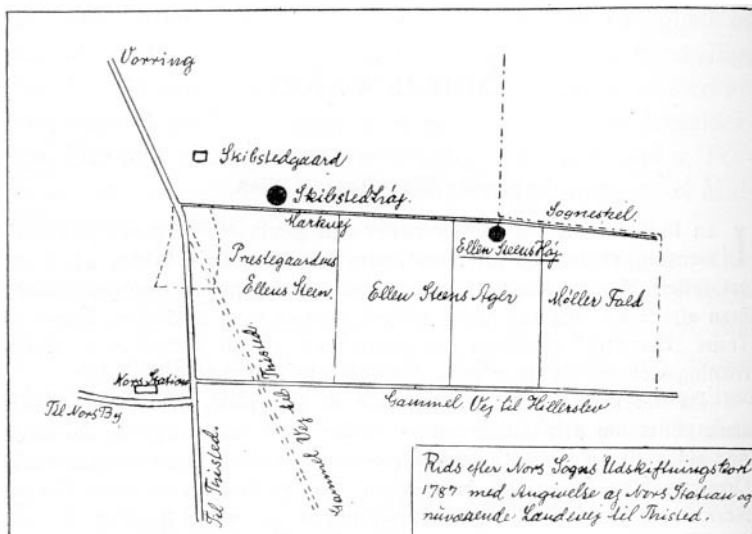
St. Eline Stenen i Nors.

Ved P. L. Hald.

I en Indberetning fra 1638 fortæller den gamle Nors Præst Kjeld Christensøn, at der øst for Nors findes en Sten, som kaldes "s. Eline vel (eller) Helene steen hvorpaa er caracteres heller rounebogstaffuer, men allene en lang rad huler, siunes, som er trøgt med store fingre". I Traps "Danmark" meddeles om denne Sten, at den vistnok er en Helleristningssten fra Oldtiden med skaalformede Fordybninger.

Da det kunde have sin Interesse at faa oplyst, hvor Stenen havde staaet eller om den muligt endnu fandtes, henvendte jeg mig for nogle Aar siden til Lærer A. C. Jensen i Nors, som viste Sagen stor Interesse. Opgaven blev jo en Del begrændset ved, at den skulde søges øst for Nors, men hvor? Straks gav Eftersøgningen ikke noget Resultat. En stor Sten, som tilfældig fremkom ved Gravning ved Lek, Sydøst for Vennebjerg Bakke, og om hvilken der blev givet Underretning, maatte straks afvises som den søgte Sten. Ganske vist fandtes den øst for Nors, og den havde ogsaa en Række Huller, men disse var øjensynlig Sprængningshuller, ligesom Stenen ogsaa

maatte have staaet her i Nærheden. Da det meget medtagne Udskiftningskort var blevet samlet og opklæbet saa godt som Resterne tillod, begav vi os i Forening til den paagældende Mark, og efter det gamle Kort, der medtoges, kunde snart med Sikkerhed Stedet for Stenens Plads fastslaaes. Faa Hundrede Meter Nordøst for Nors Station umiddelbart ved den nuværende Landevej til Thisted, tæt Syd for Skibstedgaard fandtes efter Kortet en Ager kaldet "Præstegaardens Ellens Steen", i Forlængelse af denne mod øst "Ellen Steens Ager" og paa dennes nordøstre Hjørne umiddelbart ved en Markvej ligger endnu en ret velbevaret Høj, som ogsaa var afsat paa Udskiftningskortet; selv om Navnet var ret afbleget og ulæseligt, var der dog ingen Tvivl om, at den kaldtes Ellen Steens Høj. Ved denne Høj maa Stenen utvivlsomt have staaet og sikkert hørt til en forsvunden Stensætning ved Højen. Senere blev det af Markens Ejer oplyst, at for ca. 80 Aar siden fandtes her ved Højen en stor Sten, men den blev kløvet og solgt til Thisted til Trappesten. Der kunde ikke mindes

viste andre Tegn paa, at man engang har forsøgt at sprænge den. En anden Sten¹), som Folkesagnet ogsaa vidste at fortælle om, maatte ogsaa afvises, da den laa i en helt anden Retning end den opgivne.

Der hengik saa nogle Aar, indtil Lærer Jensen kom til at arbejde med Optegnelser af Sognets Stednavne og til dette Brug ogsaa fik fremdraget Sognets Udskiftningskort for Aaret 1787. Her fangedes hans Opmærksomhed af Navnet "Ellen Steens Ager", og det var da sandsynligt, at den eftersøgte Eline Sten

andet om Stenen, end at den var ualmindelig stor og smuk og sort af Farve.

Om denne Sten kunde være Eline Stenen var jo ikke sikkert, men Pladsen, hvor den havde staaet, kunde altsaa med nogen Rimelighed fastslaaes. Men hvem er saa den Eline eller Helene, som har givet Stenen og derefter Ageren Navn? Man kan sikkert se bort fra den svenske St. Helene, hun er ikke mindet her i Thy; derimod er det rimeligvis den sjællandske Helene, hvis Grav og Kilde vises ved Tisvilde i Nordsjælland, og udelukket er det ikke, at Stenen i Nors har faaet sit Navn under Indtrykket af denne Helligkildes og Stens Ry i Tiden omkring 1600erne.

¹ Denne Sten ligger som Skelsten mellem Skinnerup, Nors og Ø. vandet Sogne; den kaldes "Kællingslenen" og skal have Tilbøjelighed til at vende sig, naar den kan lugte, at der bages i Holmgaard (i Ø. Vandet).